

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

підготовки	бакалавра
спеціальності	035 Філологія
освітньо-професійна програма	Мова і література (німецька). Переклад

Луцьк 2021

Силабус нормативної навчальної дисципліни «**Семантико-стилістичні аспекти перекладу**» підготовки бакалавра, галузі знань «03 Гуманітарні науки», спеціальності «035 Філологія», освітньо-професійної програми «Мова і література (німецька). Переклад».

Розробник: Бєлих О.М., кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри німецької філології

**Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні
кафедри німецької філології**

протокол № 10 від 02.02.2021

Завідувач кафедри:

Застровська С. О.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки, 035 Філологія, Мова і література (німецька). Переклад Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 60 год. / 2 кредити		Рік навчання 4
		Семестр 7-й
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 16 год. Консультації 4 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 30 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		німецька

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Бєлих Оксана Миколаївна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри німецької філології
Контактна інформація	тел. +38095 2488295
	bielykh.oksana@ukr.net ; Belych@vnu.edu.ua
Дні занять	https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/filologiya_osvita_2.pdf

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Кожна людина, яка навіть дуже добре володіє мовою, знає, як часто для того, щоб уникнути неточностей та непорозумінь при перекладі, доводиться ламати голову у пошуках того чи іншого еквівалента, відповідного варіанта чи конструкції і як неточне розташування слів у реченні, неправильне вживання часової чи пасивної форми, неуважність до форми артикля чи функції модального дієслова ведуть до спотворення сенсу висловлювання.

В основі таких спотворень лежить явище так званої інтерференції, яка виражається у відхиленнях від граматичної норми мови, яка вивчається під впливом рідної і навпаки. Для того, щоб уникати впливу інтерференції при перекладі, необхідно співставляти граматичні явища і факти німецької мови з українською, на що й направлена основна увага пропонованого курсу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є лексичні, граматичні, семантичні та стилістичні особливості перекладу.

2. Пререквізити курсу. Для оптимального опанування предметом «Семантико-стилістичні аспекти перекладу» студентам необхідно вивчати наступні навчальні дисципліни: «Основи перекладознавства», «Практикум з перекладу» та мати хороші знання з граматики, семантики та стилістики німецької мови.

3. Метою викладання навчальної дисципліни є детальніше ознайомлення студентів із семантико-стилістичними аспектами перекладу і вдосконалення теоретичної бази, необхідної для успішного формування й розвитку практичних навичок перекладацької діяльності. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

- ознайомлення студентів з актуальними семантичними, стилістичними та прагматичними проблемами перекладу та з можливими шляхами їх подолання;

- вивчення нормативних аспектів перекладу, принципів перекладацької стратегії та деяких прийомів перекладацької техніки;

- ознайомлення студентів з особливостями перекладу текстів різних стилів у межах мовної пари «німецька – українська» та «українська – німецька».

4. Результати навчання (компетентності).

Навчальна дисципліна передбачає формування таких компетентностей:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному,

нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК11. Здатність до надання консультацій щодо дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК13. Здатність володіти екстралінгвальною компетентністю, тобто знаннями про побут, традиції та звичаї, економічні й географічні особливості, а також основні історичні факти німецькомовних країн.

ФК14. Здатність здійснювати письмовий та усний переклад різножанрових текстів із дотриманням лексичної, граматичної, синтаксичної і стилістичної еквівалентності та функціональної адекватності.

ФК15. Здатність володіти різними видами стратегій і методів для здійснення ефективної перекладацької діяльності та прийомами забезпечення якості перекладу (вчитування, редагування, зворотний переклад).

Програмні результати навчання:

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН10. Знати норми державної та іноземних літературних мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН20. Усвідомлювати загальнолюдські й національні морально-духовні цінності для формування особистої відповідальної громадянської позиції і здатності діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики.

ПРН21. Забезпечувати лексичну, граматичну, синтаксичну і стилістичну еквівалентність та функціональну адекватність у процесі письмового та усного перекладу різножанрових текстів.

ПРН22. Послугуватися різними видами стратегій і методів для здійснення ефективної перекладацької діяльності та прийомами забезпечення якості перекладу (вчитування, редагування, зворотний переклад).

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. робота	Сам.роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. <i>Lexikalisch-grammatische Schwierigkeiten der Übersetzung</i>						15 б.
Thema 1. Artikel: Kategorie der Bestimmtheit / Unbestimmtheit. Polysemie / Homonymie. Phraseologische Schwierigkeiten der Übersetzung.	8,5	1	2	5	0,5	СЗ/ДС/Д/ТНТ
Thema 2. Die Übersetzung der Nomen, Pronomen, Numerales, Präpositionen.	8,5	1	2	5	0,5	СЗ/ДС/Д/ТНТ
Thema 3. Verwendung und Übersetzung von Zeitformen, Passiv.	9,5	2	2	5	0,5	СЗ/ДС/Д/ТНТ
Thema 4. Infinitiv, Infinitivkonstruktionen: Anwendung und Übersetzung. Partizipien.	9,5	2	2	5	0,5	СЗ/ДС/Д/ТНТ
Разом за модулем 1.	36	6	8	20	2	
Змістовий модуль 2. <i>Semantisch-stilistische Schwierigkeiten der Übersetzung</i>						
Thema 5. Übersetzung der Satzarten	5,5	1	2	2	0,5	СЗ/Д/ДС
Thema 6. Übersetzungseinheit (ÜE). Texte wie Objekte der Übersetzung. Äquivalenz / Adäquatheit.	5,5	1	2	2	0,5	СЗ/Д/ДС/ТНТ
Thema 7. Übersetzungsrelevante Textanalyse. Technik des Übersetzens.	6,5	1	2	3	0,5	СЗ/Д/ДС
Thema 8. Stilistische Aspekte der Übersetzung. Subjektive Faktoren der Übersetzung.	6,5	1	2	3	0,5	СЗ/ДС/Д/ТНТ
Разом за модулем 2.	24	4	8		2	
Всього годин / балів	60	10	16	30	4	СЗ/Д/ДС/ТНТ/ПМКР

*Форма контролю: СЗ – семінарське заняття, ДС – дискусія, Д – доповнення, ТНТ – тренінг наукових термінів, ПМКР – підсумкова модульна контрольна робота.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота включає:

- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу;
- поглиблене вивчення окремих тем лекційного курсу та питань, що не розглядаються в курсі лекцій;
- підготовка до виступів на практичних заняттях;
- самостійне опрацювання запропонованої літератури по темі, що вивчається;
- письмовий переклад текстів художнього, офіційно-ділового та науково-технічного стилів із німецької мови на українську;
- систематизацію вивченого матеріалу перед заліком;
- написання реферату за опрацьованим матеріалом (Тематика рефератів пропонується).

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студентів: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, яке впливає на нарахування балів за поточне оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням деканату.

Поточне оцінювання, яке має на меті перевірку рівня знань студента, здійснюється викладачем протягом семестру на лекційних і семінарських заняттях у межах змістових модулів (20 балів максимально), а також при підготовці та презентації реферату на обрану тему (теми рефератів додаються) (20 балів максимально). Максимальна оцінка студента за поточне оцінювання становить 40 балів.

Політика щодо академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

[https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/]

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

Екзаменаційний контроль, який здійснюється викладачем, має на меті перевірку рівня знань студента. Підсумковий контроль успішності здобувача освіти (екзамен) складається з двох частин: 1) письмова: переклад запропонованого уривку з визначенням семантико-стилістичних аспектів перекладу (10 балів), тестове опитування знань з предмету (30 тестів, кожен з яких оцінюється на 1 бал); 2) усна: розмова на одну з тем, запропонованих у питаннях до іспиту (20 балів). На екзамен виносяться теми, що опрацьовувалися протягом вивчення курсу.

Сумарна кількість балів, яку здобувач освіти отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку.

В оцінці знань студентів враховується:

- 1) достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна);
- 2) обізнаність з основними поняттями, принципами, законами, правилами навчальної дисципліни;
- 3) логічність викладу матеріалу;
- 4) обґрунтованість власних міркувань;
- 5) уміння інтегрувати та диференціювати знання теоретичного матеріалу та застосовувати їх при виконанні практичних завдань.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему чи підготувати наукові тези).

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни можна виставити без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо студент успішно виконав усі завдання, передбачені програмою навчальної дисципліни і набрав при цьому не менше 75 балів. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності студента.

Студенти складають екзамен згідно з розкладом, затвердженим навчальним відділом університету. Якщо студент не склав екзамен з першого разу, то має можливість перескладати його ще двічі (другий раз – викладачеві, третій раз – комісії).

Тематика рефератів:

1. Sprachsystem und Sprachverwendung.
2. Der Begriff des Sprachstils.
3. Der Stil des Autors und des Übersetzers.
4. Stilistische Prinzipien und Möglichkeiten der Textgestaltung.

5. Der Satzumfang als stilistisches Mittel (Der kurze Satz, Erweiterte Satze, Satzgefüge).
6. Die stilistische Bedeutung der Satzarten (Der Aussagesatz, der Ausrufesatz, der Aufforderungssatz, der Fragesatz).
7. Die stilistischen Besonderheiten der Tempusformen (Präsens, Perfekt, Präteritum (Imperfekt), Plusquamperfekt (vollendete Vergangenheit), Futur).
8. Die Aussageweisen (Modi) als stilistische Mittel (Der Indikativ, der Der Konjunktiv).
9. Sprachetikette und ihre Adaption in der Übersetzung.
10. Übersetzbarkeit versus Unübersetzbarkeit.
11. Explikation und Implikation als Übersetzungsverfahren.
12. Die stilistischen Transformationen des poetischen Übersetzens.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	відмінно
82 – 89	дуже добре
75 – 81	добре
67 – 74	задовільно
60 – 66	достатньо
1 – 59	незадовільно

VII. Рекомендована література:

1. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад: на матеріалі англomовних перекладів української прози. Львів: Видавництво при Львівському державному університеті, 1989. 215 с.
2. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова) / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
3. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ, 2002. 320 с.
4. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навчальний посібник. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.
5. Леся Українка. Повне академічне зібрання творів Лесі Українки у 14 томах. Т. 8. Переклади: поезія, проза, драма, публіцистика та інше / ред., передм. М. Стріха; упоряд. О. Маланій, О. Белих та ін.; комент. О. Полухович. *Повне академічне зібрання творів Лесі Українки у 14 томах*. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 1116 с.
6. Леся Українка у світі перекладу (вибрані переклади європейськими мовами): навчальний посібник для студентів спеціалізацій «германські мови та літератури» (англійська мова і література, німецька мова і література), «романські мови та літератури» (французька мова і література, іспанська

мова і література), «слов'янські мови та літератури» (польська мова і література, російська мова і література), «прикладна лінгвістика», «українська мова та література» / уклад. : О. М. Белих та ін. ; за заг. ред. Н. О. Данилюк. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 272 с. (Гриф Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, рішення вченої ради (протокол № 2 від 22.02.2018 р.)).

7. Bielykh O. Anmerkungen zur Übersetzung eines Gedichtes von Heinrich Heine in Lesja Ukrainkas Fassung. *Германістика в транскультурному вимірі: теорія та практика = Germanistik in transkulturellen Räumen: Theorie und Praxis* : матеріали XXVII Міднар. наук.-практ. конф. Асоціації українських германістів (25-26 вересня 2020 р.). Львів : ПАІС, 2020. С. 23-25.

8. Bielykh O. Syntaktische Funktionen der Partizipien Präsens im Mittelhochdeutschen. *Modern Methology of Science and Education* : International Scientific and Practical Conference World Science, № 6(22), Vol.3 (May 31, 2017, Dubai, UAE)". Dubai. : RostTranse Trade F Z C company, 2017. P. 33-37.

9. Bielykh O., Blyznyuk L. Linguostilistische Besonderheiten der Kunstmärchen von Cornelia Funke. Актуальні питання іноземної філології : наук. журн. / за ред.: І. П. Біскуб та ін. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. № 8. С. 30-34.

10. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. 4., völlig neu bearb. Auflage. Heidelberg; Wiesbaden: Quelle & Meyer. 2004. 343 S.

11. Prunc E. Einführung in die Translationswissenschaft. Uni Graz Online: <https://online.unigraz.at>